



Banen van werknemers, baandynamiek

Inleiding

De cijfers over baandynamiek geven de in- en uitstroom van banen van werknemers weer bij bedrijven binnen een verslagjaar. Het gaat hierbij om experimentele gegevens die qua afleidingsmethodiek en tabelpresentatie kunnen wijzigen in de toekomst. Een deel van de dynamiekgegevens is inmiddels gepubliceerd in het hoofdstuk Experimentele gegevens van de Nationale rekeningen bij het onderdeel Arbeidsmarktdynamiek.

De gegevens voor 2001-2005 staan in tabel 1. In tabellen 2 tot en met 9 zijn de dynamiekgegevens voor de verslagjaren 2001-2004 gedetailleerd naar geslacht en economische activiteit.

Arbeidsmarktdynamiek

Tot dusver waren de Arbeidsrekeningencijfers beperkt tot voorraadgegevens, zoals het gemiddeld aantal banen van werknemers in een jaar. Hiermee wordt de toestand op de arbeidsmarkt binnen een jaar beschreven. Ook kan uit deze voorraadcijfers worden afgeleid hoe deze grootheden zich van jaar op jaar per saldo ontwikkelen. Hieruit blijkt echter nog niet dat deze ontwikkeling het saldo is van tegengestelde bewegingen. Zo zijn er bijvoorbeeld enerzijds werknemers die werk vinden, en anderzijds werknemers die hun baan beëindigen. Om inzicht te krijgen in deze onderliggende dynamiek, heeft het CBS de Arbeidsrekeningen uitgebreid met stroomgegevens. Als eerste stap worden dit jaar uitkomsten gepubliceerd over de dynamiek van banen van werknemers. Deze gegevens zijn gebaseerd op gegevens uit het Sociaal statistisch bestand (SSB), consistent gemaakt met de voorraadgegevens uit Arbeidsrekeningen.

Baandynamiek

Een baan is een arbeidsplaats die bezet wordt door een werknemer of een zelfstandige. De dynamiekgegevens die hier gepresenteerd worden, hebben alleen betrekking op banen van werknemers. Dynamiek van banen wordt veroorzaakt doordat enerzijds werknemers verbintenissen aangaan met bedrijven. Anderzijds doordat verbintenissen tussen werknemers en de desbetreffende bedrijven worden ontbonden. Baandynamiek in de vorm van functiewijzigingen *binnen* bedrijven blijft bij deze cijfers buiten beschouwing.

Doordat in deze baandynamiekcijfers alle banen meetellen die in de loop van het jaar zijn gestart of beëindigd, komen deze dynamiekcijfers hoger uit dan elders gepubliceerde dynamiekcijfers die alleen de veranderingen tussen twee peilmomenten (gescheiden door een jaar) in kaart brengen.

Totaal aantal banen

Het totaal aantal banen van werknemers betreft het aantal banen dat in de loop van het verslagjaar heeft bestaan. Doordat alle banen meetellen, ongeacht het aantal dagen dat de baan bestaan heeft, komt het *totaal* aantal banen veel hoger uit dan het *gemiddeld* aantal banen.

Baantypen

Bij de dynamiek van werknemersbanen wordt nagegaan of een baan in het desbetreffende kalenderjaar is gestart en/of beëindigd. Op deze manier kunnen vier baantypen onderscheiden worden:

- doorlopende banen;
- instroom (excl. dubbelstroom banen);
- uitstroom (excl. dubbelstroom banen);
- dubbelstroom banen.

Een doorlopende baan is een baan die al vóór het verslagjaar is gestart en na afloop van het verslagjaar nog steeds bestaat. Een baan die binnen het verslagjaar alleen start of eindigt is een baan die respectievelijk in of uit de baanvoorraad stroomt. Een dubbelstroom baan is een baan die binnen het verslagjaar zowel gestart als beëindigd is.

Dit betekent dat de totale instroom binnen een jaar gelijk is aan de som van de instroom (excl. dubbelstroom banen) en het aantal dubbelstroom banen. De totale uitstroom is de som van de uitstroom (excl. dubbelstroom banen) en het aantal dubbelstroom banen.

Arbeidsverloop

Als indicator voor de mate van baandynamiek op de arbeidsmarkt geldt het arbeidsverloop. Hierin tellen alle veranderingen van de baanvoorraad mee: als een baan gestart en als een baan beëindigd wordt. Het arbeidsverloop is dus de som van de instroom (excl. dubbelstroom banen), de uitstroom (excl. dubbelstroom banen) en tweemaal het aantal dubbelstroom banen.

Het relatieve arbeidsverloop is het absolute arbeidsverloop gedeeld door tweemaal het totale aantal banen dat binnen het verslagjaar heeft bestaan, vermenigvuldigd met 100 procent. Een baan kan immers maximaal twee keer meetellen in het arbeidsverloop: als de baan start en als de baan eindigt. Hierdoor ligt het relatieve arbeidsverloop altijd tussen 0 en 100 procent. Hoe hoger het arbeidsverloop, des te meer banen die gestart en/of beëindigd zijn. Bij een arbeidsverloop van 0 procent zijn alle banen doorlopende banen, bij een arbeidsverloop van 100 procent zouden alle banen dubbelstroom banen zijn.

Gemiddelde bestaansduur binnen het jaar

De gemiddelde bestaansduur van een baan binnen het jaar is het aantal dagen dat een baan binnen het verslagjaar gemiddeld heeft geduurd. Dit betreft alleen de *duur binnen het verslagjaar*; de bestaansduur van de baan vóór of na het verslagjaar telt niet mee. De maximale bestaansduur binnen een jaar is 365 dagen, in schrikkeljaren 366 dagen.

Doorlopende banen hebben het gehele verslagjaar bestaan en hebben per definitie een gemiddelde bestaansduur van één jaar.

Gemiddeld aantal banen

In het gemiddeld aantal banen van werknemers telt een arbeidsplaats alleen mee voor de dagen dat deze bezet is geweest binnen het jaar. Het gemiddeld aantal banen is dus gelijk aan het totaal aantal banen vermenigvuldigd met de gemiddelde bestaansduur van de baan binnen het verslagjaar, gedeeld door het totale aantal kalenderdagen in het jaar (365 of 366). Dit gemiddeld aantal banen van werknemers is ook te vinden in het hoofdstuk Arbeid van de Nationale rekeningen waar het wordt aangeduid als het aantal banen